

Conventie pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, amendata prin Protocoalele nr. 3, 5 si 8 si completata prin Protocolul nr.2, incheiata la Roma la 4 noiembrie 1950

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, luind in considerare Declaratia Universala a Drepturilor Omului, proclamata de Adunarea generala a Natiunilor Unite la 10 decembrie 1948,

considerind ca aceasta declaratie urmareste sa asigure recunoasterea si aplicarea universala si efectiva a drepturilor pe care ea le enunta, considerind ca scopul Consiliului Europei este acela de a realiza o uniune mai strinsa intre membrii sai si ca unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apararea si dezvoltarea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale,

reafirmind atasamentul lor profund fata de aceste libertati fundamentale care constituie temelia insasi a justitiei si a pacii in lume si a caror mentinere se bazeaza in mod esential, pe de o parte, pe un regim politic cu adevarat democratic, iar pe de alta parte, pe o conceptie comuna si un respect comun al drepturilor omului din care acestea decurg, hotarite,

in calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de acelasi spirit si avind un patrimoniu comun de idealuri si de traditii politice, de respect al libertatii si de preeminenta a dreptului, sa ia primele masuri menite sa asigure garantarea colectiva a anumitor drepturi enuntate in Declaratia Universala, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

Inaltele parti contractante recunosc oricarei persoane aflate sub jurisdicia lor drepturile si libertatile definite in titlul I al prezentei conventii.

Titlu I

Art. 2.

1. Dreptul la viata al oricarei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzata cuiva in mod intentionat, decit in executarea unei sentinte capitale pronuntate de un tribunal in cazul in care infractiunea este sanctionata cu aceasta pedeapsa prin lege.

2. Moartea nu este considerata ca fiind cauzata prin incalcarea acestui articol in cazurile in care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesara la forta:

- a) pentru a asigura apararea oricarei persoane impotriva violentei ilegale;
- b) pentru a efectua o arestare legala sau pentru a impiedica evadarea unei persoane legal detinute;
- c) pentru a reprima, conform legii, tulburari violente sau o insurectie.

Art. 3.

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Art. 4.

1. Nimeni nu poate fi tinut in sclavie sau in conditii de aservire.

2. Nimeni nu poate fi constrins sa execute o munca fortata sau obligatorie.

3. Nu se considera munca fortata sau obligatorie in sensul prezentului articol:

- a) orice munca impusa in mod normal unei persoane supuse detentiei in conditiile prevazute de art. 5 din prezenta conventie sau in timpul in care se afla in libertate conditionata;
- b) orice serviciu cu caracter militar sau, in cazul celor care refuza sa satisfaca serviciul militar din motive de constiinta, in tarile in care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu in locul serviciului militar obligatoriu;
- c) orice serviciu impus in situatii de criza sau de calamitati care ameninta viata sau bunastarea comunitatii;
- d) orice munca sau serviciu care face parte din obligatiile civile normale.

Art. 5.

1. Orice persoana are dreptul la libertate si la siguranta. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu exceptia urmatoarelor cazuri si potrivit cailor legale:

- a) daca este detinut legal pe baza condamnarii pronuntate de catre un tribunal competent;
- b) daca a facut obiectul unei arestari sau al unei detineri legale pentru nesupunerea la o hotarire pronuntata, conform legii, de catre un tribunal ori in vederea garantarii executarii unei obligatii prevazute de lege;
- c) daca a fost arestat sau retinut in vederea aducerii sale in fata autoritatii judiciare competente, atunci cind exista motive verosimile de a banui ca a savirsit o infractiune sau cind exista motive temeinice de a crede in necesitatea de a-l impiedica sa savirseasca o infractiune sau sa fuga dupa savirsirea acesteia;
- d) daca este vorba de detentia legala a unui minor, hotarita pentru educatia sa sub supraveghere sau

despre detentia sa legala, in scopul aducerii sale in fata autoritatii competente;

e) daca este vorba despre detentia legala a unei persoane susceptibile sa transmita o boala contagioasa, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) daca este vorba despre arestarea sau detentia legala a unei persoane pentru a o impiedica sa patrunda in mod ilegal pe teritoriu sau impotriva careia se afla in curs o procedura de expulzare ori de extradare. **2.** Orice persoana arestata trebuie sa fie informata, in termenul cel mai scurt si intr-o limba pe care o intelege, asupra motivelor arestarii sale si asupra oricarei acuzatii aduse impotriva sa.

3. Orice persoana arestata sau detinuta, in conditiile prevazute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusa de indata inaintea unui judecator sau a altui magistrat imputernicit prin lege cu exercitarea atributiilor judiciare si are dreptul de a fi judecata intr-un termen rezonabil sau eliberata in cursul procedurii. Punerea in libertate poate fi subordonata unei garantii care sa asigure prezentarea persoanei in cauza la audiere.

4. Orice persoana lipsita de libertatea sa prin arestare sau detinere are dreptul sa introduca un recurs in fata unui tribunal, pentru ca acesta sa statueze intr-un termen scurt asupra legalitatii detinerii sale si sa dispuna eliberarea sa daca detinerea este ilegala.

5. Orice persoana care este victima unei arestari sau a unei detineri in conditii contrare dispozitiilor acestui articol are dreptul la reparatii.

Art. 6.

1. Orice persoana are dreptul la judecarea in mod echitabil, in mod public si intr-un termen rezonabil a cauzei sale, de catre o instanta independenta si impartiala, instituita de lege, care va hotari fie asupra incalcarii drepturilor si obligatiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricarei acuzatii in materie penala indreptate impotriva sa. Hotarirea trebuie sa fie pronuntata in mod public, dar accesul in sala de sedinte poate fi interzis presei si publicului pe intreaga durata a procesului sau a unei parti a acestuia in interesul moralitatii, al oridinii publice ori al securitatii nationale intr-o societate democratica, atunci cind interesele minorilor sau protectia vietii private a partilor la proces o impun, sau in masura considerata absolut necesara de catre instanta atunci cind, in imprejurari speciale, publicitatea ar fi de natura sa aduca atingere intereselor justitiei.

2. Orice persoana acuzata de o infractiune este prezumata nevinovata pina ce vinovatia va fi legal stabilita.

3. Orice acuzat are, in special, dreptul:

a) sa fie informat, in termenul cel mai scurt, intr-o limba pe care o intelege si in mod amanuntit, asupra naturii si cauzei acuzatiei aduse impotriva sa;

b) sa dispuna de timpul si de inlesnirile necesare pregatirii apararii sale;

c) sa se apere el insusi sau sa fie asistat de un aparator ales de el si, daca nu dispune de mijloacele necesare pentru a plati un aparator, sa poata fi asistat in mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci cind interesele justitiei o cer;

d) sa intrebe daca sa solicite audierea martorilor acuzarii si sa obtina citarea si audierea martorilor apararii in aceleasi conditii ca si martorii acuzarii;

e) sa fie asistat in mod gratuit de un interpret, daca nu intelege sau nu vorbeste limba folosita la audiere.

Art. 7.

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o actiune sau o omisiune care, in momentul in care a fost savirsita, nu constituia o infractiune, potrivit dreptului national si international. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsa mai severa decit aceea care era aplicabila in momentul savirsirii infractiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecarii si pedepsirii unei persoane vinovate de o actiune sau de o omisiune care, in momentul savirsirii sale, era considerata infractiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de natiunile civilizate.

Art. 8.

1. Orice persoana are dreptul la respectarea vietii sale private si de familie, a domiciliului sau si a corespondentei sale.

2. Nu este admis amestecul unei autoritati publice in exercitarea acestui drept decit in masura in care acest amestec este prevazut de lege si daca constituie o masura care, intr-o societate democratica, este necesara pentru securitatea nationala, siguranta publica, bunastarea economica a tarii, apararea ordinii si prevenirea faptelor penale, protejarea sanatatii sau a moralei, ori protejarea drepturilor si libertatilor altora.

Art. 9.

1. Orice persoana are dreptul la libertatea de gindire, de constiinta si de religie; acest drept include libertatea de a-si schimba religia sau convingerea, precum si libertatea de a-si manifesta religia sau convingerea in mod individual sau in colectiv, in public sau in particular, prin cult, invatamint, practici si indeplinirea ritualurilor.

2. Libertatea de a-si manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restringeri decit acelea care, prevazute de lege, constituie masuri necesare, intr-o societate democratica, pentru siguranta publica, protectia ordinii, a sanatatii sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor si libertatilor altora.

Art. 10.

1. Orice persoana are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie si libertatea de a primi sau de a comunica informatii ori idei fara amestecul autoritatilor publice si fara a tine seama de frontiere. Prezentul articol nu impiedica statele sa supuna societatile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertati ce comporta indatoriri si responsabilitati poate fi supusa unor formalitati, conditii, restringeri sau sanctiuni prevazute de lege, care constituie masuri necesare, intr-o societate democratica, pentru securitatea nationala, integritatea teritoriala sau siguranta publica, apararea ordinii si prevenirea infractiunilor, protectia sanatatii sau a moralei, protectia reputatiei sau a drepturilor altora pentru a impiedica divulgarea de informatii confidentiale sau pentru a garanta autoritatea si imparțialitatea puterii judecatoresti.

Art. 11.

1. Orice persoana are dreptul la libertatea de intrunire pasnica si la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu altii sindicate si de a se afilia la sindicate pentru apararea intereselor sale. **2.** Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restringeri decit acelea care, prevazute de lege, constituie masuri necesare, intr-o societate democratica, pentru securitatea nationala, siguranta publica, apararea ordinii si prevenirea infractiunilor, protejarea sanatatii sau a moralei ori pentru protectia drepturilor si libertatilor altora. Prezentul articol nu interzice ca restringeri legale sa fie impuse exercitarii acestor drepturi de catre membrii fortelor armate, ai politiei sau ai administratiei de stat.

Art. 12.

Incepind cu virsta stabilita prin lege, barbatul si femeia au dreptul de a se casatori si de a intemeia o familie conform legislatiei nationale ce reglementeaza exercitarea acestui drept.

Art. 13.

Orice persoana, ale carei drepturi si libertati recunoscute de prezenta conventie au fost incalcate, are dreptul sa se adreseze efectiv unei instante nationale, chiar si atunci cind incalcare s-ar datora unor persoane care au actionat in exercitarea atributiilor lor oficiale.

Art. 14.

Exercitarea drepturilor si libertatilor recunoscute de prezenta conventie trebuie sa fie asigurata fara nici o deosebire bazata, in special, pe sex, rasa, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine nationala sau sociala, apartenenta la o minoritate nationala, avere, nastere sau orice alta situatie.

Art. 15.

1. In caz de razboi sau de alt pericol public ce ameninta viata natiunii, orice inalta parte contractanta poate lua masuri care deroga de la obligatiile prevazute de prezenta conventie, in masura stricta in care situatia o cere si cu conditia ca aceste masuri sa nu fie in contradictie cu alte obligatii care decurg din dreptul international.

2. Dispozitia precedenta nu ingaduie nici o derogare de la art. 2, cu exceptia cazului de deces rezultind din acte licite de razboi, si nici de la art. 3, art. 4 paragraful 1 si art. 7.

3. Orice inalta parte contractanta ce exercita acest drept de derogare il informeaza pe deplin pe secretarul general al Consiliului Europei cu privire la masurile luate si la motivele care le-au determinat. Aceasta trebuie, de asemenea, sa informeze pe secretarul general al Consiliului Europei si asupra datei la care aceste masuri au incetat a fi in vigoare si de la care dispozitiile conventiei devin din nou deplin aplicabile.

Art. 16.

Nici o dispozitie a art. 10, 11 si 14 nu poate fi considerata ca interzicind inaltele parti contractante sa impuna restringeri activitatii politice a strainilor.

Art. 17.

Nici o dispozitie din prezenta conventie nu poate fi interpretata ca implicind, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfasura o activitate sau de a indeplini un act ce urmareste distrugerea drepturilor sau a libertatilor recunoscute de prezenta conventie sau de a aduce limitari mai ample acestor drepturi si libertati decit acelea prevazute de aceasta conventie.

Art. 18.

Restringerile care, in termenii prezentei conventii, sint aduse respectivelor drepturi si libertati nu pot fi aplicate decit in scopul pentru care ele au fost prevazute.

Titlu II

Art. 19.

Pentru a asigura respectarea angajamentelor care decurg pentru inaltele parti contractante din prezenta

conventie, se instituie:

- a) o Comisie Europeană a Drepturilor Omului, denumită în continuare Comisia;
- b) o Curte Europeană a Drepturilor Omului, denumită în continuare Curtea.

Titlu III

Art. 20.

- 1.** Comisia se compune dintr-un număr de membri egal cu acela al înalțelor părți contractante. Comisia nu poate cuprinde mai mult de un cetățean al aceluiași stat.
- 2.** Comisia se întrunește în ședință plenară. Totuși, ea poate constitui în cadrul ei Camere, compuse fiecare din cel puțin șapte membri. Camerele pot examina cererile introduse în aplicarea art. 25 al prezentei convenții, care pot fi soluționate pe baza unei jurisprudențe consacrate sau care nu ridică o problemă gravă relativ la interpretarea sau la aplicarea convenției. În aceste limite și sub rezerva paragrafului 5 al prezentului articol, Camerele exercită toate competențele încredințate Comisiei de către convenție. Membrul Comisiei ales în numele înaltei părți contractante împotriva căreia a fost introdusă o cerere are dreptul de a face parte din Camera sesizată cu această cerere.
- 3.** Comisia poate constitui în cadrul ei comitete, compuse fiecare din cel puțin trei membri, având puterea de a declara în unanimitate ca inadmisibilă sau scoasă de pe rol o cerere introdusă în aplicarea art. 25, atunci când o astfel de decizie poate fi luată fără o examinare mai amplă.
- 4.** O Camera sau un comitet poate, în orice stadiu al cauzei, să se desesizeze în favoarea Comisiei în plenul său, care poate, de asemenea, examina orice cerere încredințată unei Camere sau unui comitet.
- 5.** Numai Comisia în plenul său poate exercita competențele următoare:
  - a) examinarea cererilor introduse potrivit art. 24;
  - b) sesizarea Curții conform art. 48 lit a);
  - c) stabilirea regulamentului interior conform art. 36.

Art. 21.

- 1.** Membrii Comisiei sunt aleși de Comitetul Ministrilor cu majoritate absolută de voturi, dintr-o listă de nume întocmită de Biroul Adunării Consultative; fiecare grup de reprezentanți ai înalțelor părți contractante în Adunarea Consultativă prezintă trei candidați, dintre care cel puțin doi vor avea cetățenia acestuia.
- 2.** În măsura în care este aplicabilă, aceeași procedură este urmată pentru a completa Comisia în cazul în care și alte state ar deveni ulterior părți la prezenta convenție și pentru a se ocupa locurile devenite vacante.
- 3.** Candidații vor trebui să se bucure de cea mai înaltă reputație morală și să întrunească condițiile cerute pentru numirea în înalte funcții judiciare sau să fie persoane recunoscute pentru competența lor în domeniul dreptului național sau internațional.

Art. 22.

- 1.** Membrii Comisiei sunt aleși pentru o durată de 6 ani. Ei pot fi realesi. Totuși, în ceea ce privește membrii desemnați la prima alegere, mandatul a șapte membri va înceta după 3 ani.
- 2.** Membrii ale căror mandate se vor încheia la sfârșitul perioadei inițiale de 3 ani sunt desemnați prin tragere la sorti efectuată de secretarul general al Consiliului European imediat după ce se va fi procedat la prima alegere.
- 3.** Pentru a se asigura pe cât posibil reînnoirea unei jumătăți din Comisie la fiecare trei ani, Comitetul Ministrilor poate, înainte de a proceda la orice alegere ulterioară, să decidă ca unul sau mai multe mandate ale membrilor care urmează să fie aleși să aibă o altă durată decît aceea de 6 ani, fără ca totuși această durată să poată depăși 9 ani sau să fie mai mică de 3 ani.
- 4.** În cazul în care trebuie atribuite mai multe mandate și Comitetul Ministrilor face aplicarea paragrafului precedent, repartitia mandatelor are loc printr-o tragere la sorti efectuată de secretarul general al Consiliului European imediat după alegere.
- 5.** Membrul Comisiei ales în locul unui membru al cărui mandat nu a expirat va duce la sfârșit mandatul predecesorului său.
- 6.** Membrii Comisiei rămân în funcție pînă la înlocuirea lor. După înlocuire, ei continuă să se ocupe de cauzele cu care au fost deja sesizați.

Art. 23.

Membrii Comisiei își desfășoară activitatea în cadrul Comisiei cu titlu individual. Pe întreaga durată a exercitării mandatului lor, ei nu pot îndeplini funcții incompatibile cu cerințele de independență, de imparțialitate și de disponibilitate inerente acestui mandat.

Art. 24.

Orice parte contractantă poate sesiza Comisia, prin intermediul secretarului general al Consiliului European, de orice încălcare a dispozițiilor prezentei convenții pe care o socotește imputabilă unei alte părți contractante.

Art. 25.

1. Comisia poate fi sesizata printr-o cerere adresata secretarului general al Consiliului Europei de catre orice persoana fizica, orice organizatie neguvernamentala sau orice grup de particulari, care se pretinde victima a unei incalcarii de catre una dintre inaltele parti contractante a drepturilor recunoscute in prezenta conventiei, in cazul in care inalta parte contractanta aflata in cauza a declarat ca recunoaste competenta Comisiei in aceasta materie. Inaltele parti contractante care au semnat o asemenea declaratie se angajeaza sa nu impiedice prin nici o masura exercitarea efectiva a acestui drept.

2. Aceste declaratii pot fi facute pentru o durata determinanta.

3. Ele sint inimate secretarului general al Consiliului Europei care transmite copii ale acestora inaltelor parti contractante si asigura publicarea lor.

4. Comisia nu va exercita competenta pe care i-o atribuie prezentul articol decit atunci cind cel putin sase inalte parti contractante vor fi legate prin declaratia prevazuta in paragrafele precedente.

Art. 26.

Comisia nu poate fi sesizata decit dupa epuizarea cailor de recurs interne, asa cum este stabilit conform principiilor de drept international general recunoscute si intr-un termen de 6 luni, incepind cu data deciziei interne definitive.

Art. 27.

1. Comisia nu retine nici o cerere introdusa potrivit art. 25, daca:

a) este anonima;

b) ea este in mod esential aceeaasi cu o cerere examinata anterior de catre Comisie sau deja supusa unei alte instante internationale de ancheta sau de reglementare si daca ea nu contine fapte noi.

2. Comisia declara inadmisibila orice cerere introdusa potrivit art. 25, atunci cind ea considera cererea incompatibila cu dispozitiile prezentei conventii, in mod vadit nefondata sau abuziva.

3. Comisia respinge orice cerere pe care o considera inadmisibila prin aplicarea art. 26.

Art. 28.

1. In cazul in care Comisia retine cererea:

a) pentru a stabili faptele, ea procedeaza la un examen in contradictoriu al cererii impreuna cu reprezentantii partilor si, daca este cazul, la o ancheta pentru a carei conducere eficienta statele interesate vor furniza toate facilitatile necesare, dupa un schimb de pareri cu Comisia;

b) ea se pune in acelasi timp la dispozitia celor interesati in vederea ajungerii la rezolvarea prin buna intelegere a cauzei, care sa se inspire din respectarea drepturilor omului, astfel cum le recunoaste prezenta Conventie.

2. Daca reuseste sa obtina rezolvarea cauzei prin buna intelegere, Comisia intocmeste un raport care este transmis statelor interesate, Comitetului Ministrilor si secretarului general al Consiliului Europei, in vederea publicarii.

Acest raport se limiteaza la o scurta expunere a faptelor si a solutiei adoptate.

Art. 29.

Dupa ce a retinut o cerere introdusa potrivit art. 25, Comisia poate totusi sa hotarasca, cu majoritate de doua treimi din membri sai, sa o respinga daca, in cursul examinarii, ea constata existenta unuia dintre motivele de inadmisibilitate prevazute in art. 27. Intr-un asemenea caz, decizia este comunicata partilor.

Art. 30.

1. In orice stadiu al procedurii, Comisia poate hotari scoaterea de pe rol a unei cereri atunci cind circumstantele permit sa se traga concluzia ca:

a) solicitantul nu doreste sa o mai mentina; sau

b) litigiul a fost rezolvat; sau

c) pentru orice alt motiv constatat de Comisie care nu mai justifica continuarea examinarii cererii. Totusi, Comisia continua examinarea cererii daca respectarea drepturilor omului garantate prin conventie o cere.

2. Daca hotaraste sa scoata de pe rol o cerere dupa ce o retinuse, Comisia intocmeste un raport care cuprinde o expunere a faptelor si o decizie motivata de scoatere de pe rol. Raportul este transmis partilor, precum si, pentru informare, Comitetului Ministrilor. Comisia poate sa il publice.

3. Comisia poate hotari repunerea pe rol a unei cereri atunci cind ea considera ca imprejurarile o justifica.

Art. 31.

1. Daca examinarea unei cereri nu s-a incheiat prin aplicarea art. 28 (paragraful 2), 29 sau 30, Comisia redacteaza un raport in care constata faptele si formuleaza un aviz pentru a stabili daca faptele constatate dovedesc, din partea statului interesat, o incalcare a obligatiilor ce ii revin in temeiul dispozitiilor conventiei. Opiniile individuale ale membrilor Comisiei asupra acestui punct pot fi exprimate in acest raport.

2. Raportul este transmis Comitetului Ministrilor; el este, de asemenea, comunicat statelor interesate care nu au dreptul sa-l publice.

3. Transmitind raportul Comitetului Ministrilor, Comisia poate formula propunerile pe care le considera necesare.

Art. 32.

- 1.** Daca in termen de 3 luni de la transmiterea raportului Comisiei catre Comitetul Ministrilor, cauza nu este deferita Curtii in aplicarea art. 48 din prezenta conventie, Comitetul Ministrilor ia, printr-un vot cu majoritatea a doua treimi din reprezentantii avind dreptul de a face parte din Comitet, o decizie asupra constatarii incalcarii sau nu a conventiei.
- 2.** In caz afirmativ, Comitetul Ministrilor fixeaza un termen in care inalta parte contractanta interesata trebuie sa ia masurile care decurg din hotarirea Comitetului Ministrilor.
- 3.** Daca inalta parte contractanta interesata nu a adoptat masuri satisfacatoare in termenul stabilit, Comitetul Ministrilor, cu majoritatea prevazuta la paragraful 1 de mai sus, da hotaririi sale initiale urmarea pe care o comporta si publica raportul.
- 4.** Inaltele parti contractante se angajeaza sa considere ca obligatorie pentru ele orice hotarire pe care Comitetul Ministrilor o poate lua in aplicarea paragrafelor precedente.

Art. 33.

Comisia isi desfasoara activitatea cu usile inchise.

Art. 34.

Sub rezerva dispozitiilor art. 20 (paragraful 3) si 29, hotaririle Comisiei se iau cu majoritatea membrilor prezenti si votanti.

Art. 35.

Comisia se intruneste atunci cind imprejurarile o cer. Ea este convocata de secretarul general al Consiliului Europei.

Art. 36.

Comisia isi stabileste regulamentul sau interior.

Art. 37.

Secretariatul Comisiei este asigurat de secretarul general al Consiliului Europei.

Titlu IV

Art. 38.

Curtea Europeana a Drepturilor Omului se compune dintr-un numar de judecatori egal cu cel al membrilor Consiliului Europei. Ea nu poate cuprinde mai mult de un cetatean al aceluiasi stat.

Art. 39.

- 1.** Membrii Curtii sint alesi de Adunarea Consultativa cu majoritatea voturilor exprimate de pe o lista de persoane propusa de membrii Consiliului Europei, fiecare dintre acestia trebuind sa prezinte trei candidati, dintre care cel putin doi avind cetatenia sa.
- 2.** In masura in care este aplicabila, aceeasi procedura este urmata pentru a completa Curtea in cazul aditerii de noi membri in Consiliul Europei si pentru a se ocupa locurile devenite vacante.
- 3.** Candidatii vor trebui sa se bucure de cea mai inalta consideratie morala si sa intruneasca acele conditii cerute pentru exercitarea unor inalte functii judiciare sau sa fie juristi avind o competenta recunoscuta.

Art. 40.

- 1.** Membrii Curtii sint alesi pentru o durata de 9 ani. Ei pot fi realesi. Totusi, in ceea ce priveste membrii desemnati la prima alegere, mandatele a patru dintre membri vor lua sfirsit la implinirea a 3 ani, iar cele ale altor patru membri se vor incheia la implinirea a 6 ani.
- 2.** Membrii ale caror mandate se vor incheia la implinirea perioadelor initiale de 3 si 6 ani sint desemnati prin tragere la sorti efectuata de secretarul general al Consiliului Europei, imediat dupa ce se va fi procedat la prima alegere.
- 3.** Pentru a asigura, in masura posibilului, reinnoirea unei treimi a Curtii la fiecare 3 ani, Adunarea Consultativa poate, inainte de a proceda la orice alegere ulterioara, sa decida ca unul sau mai multe mandate ale membrilor ce urmeaza sa fie alesi vor avea o alta durata decit cea de 9 ani, fara ca totusi ea sa poata depasi 12 ani sau sa fie mai mica de 6 ani.
- 4.** In cazul in care trebuie atribuite mai multe mandate si Adunarea Consultativa aplica paragraful precedent, repartizarea mandatelor se face prin tragere la sorti efectuata de secretarul general al Consiliului Europei imediat dupa alegere.
- 5.** Un membru al Curtii ales in locul unui membru al carui mandat nu a expirat duce la sfirsit mandatul predecesorului sau.
- 6.** Membrii Curtii ramin in functie pina la inlocuirea lor. Dupa aceasta inlocuire, ei continua sa se ocupe de cauzele cu care au fost deja sesizati.
- 7.** In cadrul Curtii, membrii acesteia isi exercita mandatul cu titlu individual. In tot cursul exercitarii mandatului lor, ei nu pot indeplini functii incompatibile cu cerintele de independenta, de impartialitate si de

disponibilitate inerente acestui mandat.

Art. 41.

Curtea isi alege presedintele si unul sau doi vicepresedinti pentru o durata de 3 ani. Ei pot fi realesi.

Art. 42.

Membrii Curtii primesc o indemnizatie, fixata de Comitetul Ministrilor, pentru fiecare zi de exercitare a functiei lor.

Art. 43.

Pentru examinarea fiecarei cauze care este adusa inaintea sa, Curtea se constituie intr-o Camera compusa din noua judecatori. Din aceasta va face parte, din oficiu, judecatorul cetatean al statului interesat sau, in lipsa, o persoana aleasa de el pentru a functiona in calitate de judecator; numele celorlalti judecatori sint trase la sorti, inainte de inceperea examinarii cauzei, prin grija presedintelui.

Art. 44.

Numai inaltele parti contractante si Comisia au calitatea de a se prezenta in fata Curtii.

Art. 45.

Competenta Curtii acopera toate cauzele privind interpretarea si aplicarea prezentei conventii pe care inaltele parti contractante sau Comisia i le supun, in conditiile prevazute de art. 48.

Art. 46.

1. Fiecare dintre inaltele parti contractante poate, in orice moment, sa declare ca recunoaste ca obligatorie de drept si fara o conventie speciala, jurisdicia Curtii privind toate cauzele referitoare la interpretarea si aplicarea prezentei conventii.

2. Declaratiile mai sus mentionate vor putea fi facute pur si simplu sau sub conditia de reciprocitate din partea mai multor sau a anumitor alte parti contractante sau pentru o durata determinata.

3. Aceste declaratii vor fi inaintate secretarului general al Consiliului Europei care va transmite copii inaltelor parti contractante.

Art. 47.

Curtea nu poate fi sesizata cu o cauza decit dupa constatarea de catre Comisie a nereusitei unei reglementari prin buna intelegere si in termenul de 3 luni prevazut in art. 32.

Art. 48.

Cu conditia ca inalta parte contractanta interesata, daca este numai una, sau inaltele parti contractante interesate, daca sint mai multe, sa fie supuse jurisdicției obligatorii a Curtii sau, in caz contrar, cu consimtamintul sau acordul inaltei parti contractante interesate, daca nu este decit una, sau al inaltelor parti contractante, daca sint mai multe, o cauza poate fi deferita Curtii:

- a) de catre Comisie;
- b) de catre o inalta parte contractanta al carei cetatean este victima;
- c) de catre o inalta parte contractanta care a sesizat Comisia;
- d) de catre o inalta parte contractanta pusa in cauza.

Art. 49.

In caz de contestare a competentei Curtii, Curtea hotaraste.

Art. 50.

Daca hotarirea Curtii declara ca o decizie luata sau o masura dispusa de o autoritate judiciara sau de orice alta autoritate a unei parti contractante este in intregime sau partial in opozitie cu obligatiile ce decurg din prezenta conventie si daca dreptul intern al acelei parti nu permite decit o inlaturare incompleta a consecintelor acestei decizii sau ale acestei masuri, prin hotarirea Curtii se acorda, daca este cazul, partii lezate o reparatie echitabila.

Art. 51.

1. Hotarirea Curtii trebuie motivata.

2. Daca hotarirea nu exprima in totalitate sau in parte opinia unanima a judecatorilor, orice judecator va avea dreptul sa adauge acesteia expunerea opiniei sale individuale.

Art. 52.

Hotarirea Curtii este definitiva.

Art. 53.

Inaltele parti contractante se angajeaza sa se conformeze hotaririlor Curtii in litigiile in care ele sint parti.

Art. 54.

Hotarirea Curtii este transmisa Comitetului Ministrilor care supravegheaza punerea ei in executare.

Art. 55.

Curtea isi stabileste regulamentul sau si isi fixeaza procedura.

Art. 56.

1. Prima alegere a membrilor Curtii va avea loc dupa ce declaratiile inaltelor parti avute in vedere in art. 46 vor fi atins numarul de opt.
2. Curtea nu poate fi sesizata inaintea acestei alegeri.

Titlu V**Art. 57.**

Oricare inalta parte contractanta va furniza, la solicitarea secretarului general al Consiliului Europei, explicatiile cerute asupra felului in care dreptul sau intern asigura aplicarea efectiva a tuturor dispozitiilor acestei conventii.

Art. 58.

Cheltuielile Comisiei si ale Curtii sint in sarcina Consiliului Europei.

Art. 59.

Membrii Comisiei si ai Curtii de bucura, pe timpul executarii functiilor lor, de privilegiile si imunitatile prevazute de art. 40 al Statutului Consiliului Europei si de acordurile incheiate in virtutea acestui articol.

Art. 60.

Nici o dispozitie din prezenta conventie nu va fi interpretata ca limitind sau aducind atingere drepturilor omului si libertatilor fundamentale care ar putea fi recunoscute conform legilor oricarei parti contractante sau oricarei alte conventii la care aceasta parte contractanta este parte.

Art. 61.

Nici o dispozitie a prezentei conventii nu aduce atingere competentelor conferite Comitetului Ministrilor prin Statutul Consiliului Europei.

Art. 62.

Inaltele parti contractante renunta reciproc, in afara unei intelegeri speciale, sa se prevealeze de tratatele, conventiile sau de declaratiile care exista intre ele, in vederea supunerii, pe calea unei cereri, a unui diferend aparut din interpretarea sau aplicarea prezentei conventii unui alt mod de reglementare decit cele prevazute de numita conventie.

Art. 63.

1. Orice stat poate, in momentul ratificarii, sau in orice alt moment ulterior sa declare, prin notificare adresata secretarului general al Consiliului Europei, ca prezenta conventie se va aplica tuturor sau unuia dintre teritoriile ale caror relatii internationale el le asigura.
2. Conventia se va aplica teritoriului sau teritoriilor desemnate in notificare incepind cu a 30-a zi socotita de la data la care secretarul general al Consiliului Europei va fi primit aceasta notificare.
3. In respectivele teritorii, dispozitiile prezentei conventii vor fi aplicate tinind seama de necesitatile locale.
4. Orice stat care a facut o declaratie conform primului paragraf din acest articol poate ulterior, in orice moment, sa declare relativ la unul sau mai multe teritorii vizate in aceasta declaratie ca accepta competenta Comisiei de a lua cunostinta de cererile persoanelor fizice, organizatiilor neguvernamentale sau ale grupurilor de persoane particulare, conform art. 25 din prezenta conventie.

Art. 64.

1. Oricare stat poate, in momentul semnarii prezentei conventii sau al depunerii instrumentului sau de ratificare, sa formuleze o rezerva in legatura cu o dispozitie anume a conventiei, in masura in care o lege atunci in vigoare pe teritoriul sau nu este conforma cu aceasta dispozitie. Rezervele cu caracter general nu sint autorizate in termenii prezentului articol.
2. Orice rezerva emisa conform prezentului articol necesita o scurta expunere privind legea in cauza.

Art. 65.

1. O inalta parte contractanta nu poate denunta prezenta conventie decit dupa expirarea unui termen de 5 ani incepind cu data intrarii in vigoare a conventiei in ceea ce o priveste si prin intermediul unui preaviz de 6 luni, dat printr-o notificare adresata secretarului general al Consiliului Europei, care informeaza despre aceasta celelalte parti contractante.
2. Aceasta denuntare nu poate avea drept efect sa dezlege inalta parte contractanta interesata de obligatiile continute in prezenta conventie in ceea ce priveste orice fapt care, putind constitui o incalcare a

acestor obligatii, ar fi fost comis de ea anterior datei la care denuntarea isi produce efectele. **3.** Sub aceeași rezerva ar înceta de a mai fi parte la prezenta convenție orice parte contractantă care ar înceta de a mai fi membru al Consiliului European.

4. Convenția poate fi denunțată conform dispozițiilor paragrafelor precedente în ceea ce privește orice teritoriu pentru care ea a fost declarată aplicabilă potrivit art. 63.

Art. 66.

1. Prezenta convenție este deschisă spre semnare membrilor Consiliului European. Ea va fi ratificată.

Ratificarile vor fi depuse la secretarul general al Consiliului European.

2. Prezenta convenție va intra în vigoare după depunerea a zece instrumente de ratificare. **3.** Pentru orice semnatar care o va ratifica ulterior, convenția va intra în vigoare din momentul depunerii instrumentului de ratificare.

4. Secretarul general al Consiliului European va notifica tuturor membrilor Consiliului European intrarea în vigoare a convenției, numele înaltei părți contractante care au ratificat-o, precum și depunerea oricărui instrument de ratificare intervenită ulterior. Încheiată la Roma, la 4 noiembrie 1950, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului European.

Secretarul general va transmite copie certificată tuturor semnatarilor.

Primul Protocol Adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

încheiat la Paris la 20 martie 1952

(publicată în Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Guvernele semnatară, membre ale Consiliului European,

hotărâte să ia măsuri de natură să asigure garantarea colectivă a drepturilor și libertăților, altele decât cele care sunt deja înscrise în titlul I al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția), au convenit asupra celor ce urmează:

Art. 1.

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Art. 2.

Nimanui nu i se poate refuza dreptul de instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.

Art. 3.

Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură liberă exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.

Art. 4.

Orice înaltă parte contractantă poate, în momentul semnării ori al ratificării prezentului protocol sau în orice alt moment ulterior, să comunice secretarului general al Consiliului European o declarație precizând măsura în care aceasta se angajează ca dispozițiile prezentului protocol să se aplice anumitor teritorii care sunt desemnate în declarația respectivă și ale caror relații internaționale aceasta le asigură.

Orice înaltă parte contractantă care a comunicat o declarație în virtutea paragrafului precedent poate, după un anumit interval de timp, să comunice o nouă declarație care să modifice termenii oricărei declarații anterioare sau care să pună capăt aplicării dispozițiilor prezentului protocol cu privire la un anumit teritoriu. O declarație făcută potrivit prezentului articol va fi considerată ca fiind în conformitate cu paragraful 1 din art. 63 al convenției.

Art. 5.

Înaltele părți contractante vor considera art. 1, 2, 3 și 4 din acest protocol ca articole adiționale la convenție și toate dispozițiile convenției se vor aplica în consecință.

Art. 6.

Prezentul protocol este deschis spre semnare membrilor Consiliului European, semnatori ai convenției; el va fi ratificat o dată cu convenția sau după ratificarea acesteia. El va intra în vigoare după depunerea a zece instrumente de ratificare. Pentru oricare semnatar care îl va ratifica ulterior, protocolul va intra în vigoare

o data cu depunerea instrumentului de ratificare.

Instrumentele de ratificare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei, care va notifica tuturor membrilor numele celor care au ratificat protocolul.

Incheiat la Paris la 20 martie 1952, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va transmite copie certificata fiecaruia dintre statele semnatare.

Protocolul atribuind Curtii Europene a Drepturilor Omului competenta de a da avize consultative, incheiat la Strasbourg la 6 mai 1963

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol,

avind in vedere dispozitiile Conventiei pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia), in special art. 19 care instituie, intre alte organe, o Curte Europeana a Drepturilor Omului (denumita in continuare Curtea),

considerind ca este oportun sa atribuie Curtii competenta de a da, in anumite conditii, avize consultative, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

1. Curtea poate, la cererea Comitetului Ministrilor, sa dea avize consultative asupra problemelor juridice privind interpretarea conventiei si a protocoalelor sale.

2. Aceste avize nu se pot referi la probleme legate de continutul sau de intinderea drepturilor si libertatilor definite in titlul I al conventiei si in protocoalele sale, nici asupra altor probleme de care Comisia, Curtea sau Comitetul Ministrilor ar putea sa ia cunostinta ca urmare a introducerii unui recurs prevazut de conventie. **3.** Decizia Comitetului Ministrilor de a cere un aviz Curtii este luata prin vot, cu majoritatea de doua treimi din reprezentantii care au dreptul de a face parte din Comitet.

Art. 2.

Curtea decide daca cererea de aviz prezentata de Comitetul Ministrilor tine de competenta sa consultativa, asa cum aceasta este definita in art. 1 al prezentului protocol.

Art. 3.

1. Pentru examinarea cererilor de avize consultative, Curtea se intruneste in sedinta plenara.

2. Avizul Curtii trebuie motivat.

3. Daca avizul nu exprima, in tot sau in parte, opinia unanima a judecatorilor, oricare judecator are dreptul sa alature acestuia expunerea opiniei sale individuale.

4. Avizul Curtii este transmis Comitetului Ministrilor.

Art. 4.

Prin extinderea puterii pe care i-o atribuie art. 55 al conventiei si in scopurile prezentului protocol, Curtea poate, daca considera necesar, sa-si stabileasca regulamentul si sa-si fixeze procedura.

Art. 5.

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei semnatare ale conventiei, care pot deveni parti prin:

a) semnare fara rezerva ratificarii sau a acceptarii;

b) semnare sub rezerva ratificarii sau a acceptarii, urmata de ratificare sau de acceptare.

Instrumentele de ratificare sau de acceptare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

2. Prezentul protocol va intra in vigoare de indata ce toate statele parti la conventie vor fi devenit parti la protocol, in conformitate cu dispozitiile paragrafului 1 al acestui articol.

3. Incepind cu data intrarii in vigoare a prezentului protocol, art. 1 - 4 vor fi considerate ca facind parte integranta din conventie.

4. Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale Consiliului:

a) orice semnare fara rezerva ratificarii sau a acceptarii;

b) orice semnare sub rezerva ratificarii sau a acceptarii;

c) depunerea oricarui instrument de ratificare sau de acceptare;

d) data intrarii in vigoare a prezentului protocol, conform paragrafului 2 al acestui articol.

In considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avind depline puteri in acest scop, au semnat prezentul protocol.

Incheiat la Strasbourg la 6 mai 1963, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va transmite copie certificata fiecaruia dintre statele semnatare.

Protocolul recunoscind anumite drepturi si libertati, altele decit cele deja inscrite in conventie si in primul Protocol aditional la conventie incheiat la Strasbourg la 16 septembrie 1963

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)
Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,

hotarite sa ia masuri de natura sa asigure garantarea colectiva a drepturilor si libertatilor, altele decit cele care sint deja inscrite in titlul I al Conventiei pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia), si in art. 1 - 3 din primul Protocol aditional la conventie, semnat la Paris la 20 martie 1952, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv ca nu este in masura sa execute o obligatie contractuala.

Art. 2.

1. Oricine se gaseste in mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul sa circule in mod liber si sa-si aleaga in mod liber resedinta sa.
2. Orice persoana este libera sa paraseasca orice tara, inclusiv pe a sa.
3. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor constrangeri decit acelea care, prevazute de lege, constituie masuri necesare, intr-o societate democratica, pentru securitatea nationala, siguranta publica, mentinerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protectia sanatatii sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor si libertatilor altora.
4. Drepturile recunoscute in paragraful 1 pot, de asemenea, in anumite zone determinate, sa faca obiectul unor restringeri care, prevazute de lege, sint justificate de interesul public intr-o societate democratica.

Art. 3.

1. Nimeni nu poate fi expulzat printr-o masura individuala sau colectiva, de pe teritoriul statului al carui cetatean este.
2. Nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al carui cetatean este.

Art. 4.

Expulzarile colective de straini sint interzise.

Art. 5.

1. Orice inalta parte contractanta poate, in momentul semnarii ori al ratificarii prezentului protocol sau in orice moment ulterior, sa comunice secretarului general al Consiliului Europei o declaratie precizind masura in care ea se angajeaza ca dispozitiile prezentului protocol sa se aplice anumitor teritorii care sint desemnate in declaratia respectiva si ale caror relatii internationale ea le asigura.
2. Orice inalta parte contractanta care a comunicat o declaratie in virtutea paragrafului precedent poate, periodic, sa comunice o noua declaratie prin care sa modifice termenii oricarei declaratii anterioare sau prin care sa puna capat aplicarii dispozitiilor prezentului protocol cu privire la un anumit teritoriu.
3. O declaratie facuta potrivit prezentului articol va fi considerata ca fiind facuta in conformitate cu paragraful 1 din art. 63 al conventiei.
4. Teritoriul oricarui stat la care se aplica prezentul protocol, in virtutea ratificarii sau a acceptarii sale de catre respectivul stat, si fiecare dintre teritoriile cu privire la care protocolul se aplica, in virtutea unei declaratii semnate de respectivul stat conform prezentului articol, vor fi considerate ca teritorii distincte in sensul referirilor la teritoriul unui stat, facute de art. 2 si 3.

Art. 6.

1. Inaltele parti contractante vor considera art. 1 - 5 ale acestui protocol ca articole aditionale la conventie si toate dispozitiile conventiei se vor aplica in consecinta.
2. Totusi, dreptul la recursul individual recunoscut printr-o declaratie facuta in virtutea art. 25 al conventiei sau recunoasterea jurisdicției obligatorii a Curtii facuta printr-o declaratie in virtutea art. 46 al conventiei nu se va exercita, in ceea ce priveste prezentul protocol, decit in masura in care inalta parte contractanta interesata va fi declarat ca recunoaste respectivul drept sau ca accepta respectiva jurisdicție pentru art. 1 - 4 ale protocolului sau pentru unele din aceste articole.

Art. 7.

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare membrilor Consiliului Europei, semnatori ai conventiei; el va fi ratificat o data cu conventia sau dupa ratificarea acesteia. El va intra in vigoare dupa depunerea a cinci instrumente de ratificare. Pentru oricare semnatar care il va ratifica ulterior, protocolul va intra in vigoare o data cu depunerea instrumentului de ratificare.
2. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei care va notifica tuturor membrilor numele celor care au ratificat protocolul.

In considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avind depline puteri in acest sens, au semnat prezentul protocol.

Incheiat la Strasbourg la 16 septembrie 1963, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va transmite copie certificata fiecaruia dintre statele semnatare.

Protocolul privind abolirea pedepsei cu moartea, incheiat la Strasbourg la 28 aprilie 1983

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia),

considerind ca progresele intervenite in mai multe state membre ale Consiliului Europei exprima o tendinta generala in favoarea abolirii pedepsei cu moartea, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

Pedeapsa cu moartea este abolita. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsa si nici executat.

Art. 2.

Un stat poate sa prevada in legislatia sa pedeapsa cu moartea pentru acte savirsite in timp de razboi sau de pericol iminent de razboi; o asemenea pedeapsa nu va fi aplicata decit in cazurile prevazute de aceasta legislatie si conform dispozitiilor sale.

Statul respectiv va comunica secretarului general al Consiliului Europei dispozitiile aferente ale legislatiei in cauza.

Art. 3.

Nici o derogare de la dispozitiile prezentului protocol pe temeiul art. 15 din conventie nu este ingaduita.

Art. 4.

Nici o rezerva la dispozitiile prezentului protocol pe temeiul art. 64 din conventie nu este admisa.

Art. 5.

1. Orice stat poate, in momentul semnarii sau in momentul depunerii instrumentului sau de ratificare, de acceptare sau de aprobare, sa desemneze teritoriul sau teritoriile cu privire la care se va aplica prezentul protocol.

2. Orice stat poate, in orice moment ulterior, printr-o declaratie adresata secretarului general al Consiliului Europei sa extinda aplicarea prezentului protocol la oricare alt teritoriu desemnat in declaratie. Protocolul va intra in vigoare cu privire la acest teritoriu, in prima zi a lunii care urmeaza datei primirii declaratiei de catre secretarul general.

3. Orice declaratie facuta in virtutea celor doua paragrafe precedente va putea fi retrasa, in ceea ce priveste orice teritoriu desemnat in aceasta declaratie, prin notificare adresata secretarului general. Retragerea va produce efecte din prima zi a lunii care urmeaza datei primirii notificarii de catre secretarul general.

Art. 6.

Statele parti considera art. 1 - 5 ale prezentului protocol ca articole aditionale la conventie si toate dispozitiile conventiei se aplica in consecinta.

Art. 7.

Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei, semnatare ale conventiei. El va fi supus ratificarii, acceptarii sau aprobarii. Un stat membru al Consiliului Europei nu va putea sa ratifice, sa accepte sau sa aprobe prezentul protocol fara ca, simultan sau anterior, sa fi ratificat conventia. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Art. 8.

1. Prezentul protocol va intra in vigoare in prima zi a lunii care urmeaza datei la care cinci state membre ale Consiliului Europei isi vor exprima consimtamintul de a fi legate prin protocol, conform dispozitiilor art. 7. **2.** Pentru orice stat membru care isi va exprima ulterior consimtamintul de a fi legat prin protocol, acesta va intra in vigoare in prima zi a lunii care urmeaza datei depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Art. 9.

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale consiliului:

- a) orice semnare; b) depunerea oricarui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c) orice data de intrare in vigoare a prezentului protocol, conform art.5 si 8;
- d) orice alt act, notificare sau comunicare avind o legatura cu prezentul protocol.

In considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avind depline puteri in acest scop, au semnat prezentul protocol.

Incheiat la Strasbourg la 28 aprilie 1983, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar, care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va transmite copie certificata fiecaruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

Protocolul la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, incheiat la Strasbourg la 22 noiembrie 1984

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol,

hotarite sa ia noi masuri de natura sa asigure garantarea colectiva a anumitor drepturi si libertati prin Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia), au convenit asupra celor le urmeaza:

Art. 1.

1. Un strain care isi are resedinta in mod legal pe teritoriul unui stat nu poate fi expulzat decit in temeiul executarii unei hotariri luate conform legii si el trebuie sa poata:

- a) sa prezinte motivele care pledeaza impotriva expulzarii sale;
- b) sa ceara examinarea cazului sau; si
- c) sa ceara sa fie reprezentat in acest scop in fata autoritatilor competente sau a uneia ori a mai multor persoane desemnate de catre aceasta autoritate.

2. Un strain poate fi expulzat inainte de exercitarea drepturilor enumerate in paragraful 1 a), b) si c) al acestui articol, atunci cind expulzarea este necesara in interesul ordinii publice sau se intemeiaza pe motive de securitate nationala.

Art. 2.

1. Orice persoana declarata vinovata de o infractiune de catre un tribunal are dreptul sa ceara examinarea declaratiei de vinovatie sau a condamnarii de catre o jurisdictie superioara. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sint reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor exceptii in cazul infractiunilor minore, asa cum acestea sint definite de lege, sau cind cel interesat a fost judecat in prima instanta de catre cea mai inalta jurisdictie ori a fost declarat vinovat si condamnat ca urmare a unui recurs impotriva achitarii sale.

Art. 3.

Atunci cind o condamnare penala definitiva este ulterior anulata sau cind este acordata gratierea, pentru ca un fapt nou sau recent descoperit dovedeste ca s-a produs o eroare judiciara, persoana care a suferit o pedeapsa din cauza acestei condamnari este despagubita conform legii ori practicii in vigoare in statul respectiv, cu exceptia cazului in care se dovedeste ca nedescoperirea in timp util a faptului necunoscut ii este imputabila in tot sau in parte.

Art. 4.

1. Nimeni nu poate fi urmarit sau pedepsit penal de catre jurisdictiile aceluiasi stat pentru savirsirea infractiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotarire definitiva conform legii si procedurii penale ale acestui stat.

2. Dispozitiile paragrafului precedent nu impiedica redeschiderea procesului, conform legii si procedurii penale a statului respectiv, daca fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental in cadrul procedurii precedente sint de natura sa afecteze hotarirea pronuntata.

3. Nici o derogare de la prezentul articol nu este ingaduita in temeiul art. 15 din conventie.

Art. 5.

Sotii se bucura de egalitate in drepturi si in responsabilitati cu caracter civil, intre ei si in relatiile cu copiii lor in ceea ce priveste casatoria, pe durata casatoriei si cu prilejul desfacerii acesteia. Prezentul articol nu impiedica statele sa ia masurile necesare in interesul copiilor.

Art. 6.

1. Orice stat poate, in momentul semnarii sau in momentul depunerii instrumentului sau de ratificare, de acceptare sau de aprobare, sa desemneze teritoriul sau teritoriile cu privire la care se va aplica prezentul

protocol, precizind masura in care el se angajeaza ca dispozitiile prezentului protocol sa se aplice acestui sau acestor teritorii.

2. Orice stat poate, in orice moment ulterior, printr-o declaratie adresata secretarului general al Consiliului Europei, sa extinda aplicarea prezentului protocol la oricare alt teritoriu desemnat in declaratie. Protocolul va intra in vigoare pentru acest teritoriu in prima zi a lunii care urmeaza expirarii unei perioade de 2 luni de la data primirii declaratiei de catre secretarul general.

3. Orice declaratie facuta in virtutea celor doua paragrafe precedente va putea fi retrasa sau modificata, in ceea ce priveste orice teritoriu desemnat in aceasta declaratie, prin notificare adresata secretarului general. Retragerea sau modificarea va produce efecte in prima zi a lunii care urmeaza expirarii unei perioade de 2 luni de la data primirii notificarii de catre secretarul general.

4. O declaratie potrivit prezentului articol va fi considerata ca fiind in conformitate cu paragraful 1 din art. 63 al conventiei.

5. Teritoriul oricarui stat cu privire la care prezentul protocol se aplica in virtutea ratificarii, a acceptarii sau a aprobarii sale de catre statul respectiv si fiecare dintre teritoriile cu privire la care protocolul se aplica in baza unei declaratii facute de respectivul stat, conform prezentului articol, pot fi considerate ca teritorii distincte in sensul referirii la teritoriul unui stat facute la art. 1.

Art. 7.

1. Statele parti considera art. 1 - 6 ale prezentului protocol ca articolele aditionale la conventie si toate dispozitiile conventiei se aplica in consecinta.

2. Totusi, dreptul la recursul individual, recunoscut printr-o declaratie facuta in virtutea art. 25 al conventiei, sau recunoasterea jurisdicției obligatorii a Curtii, facuta printr-o declaratie in virtutea art. 46 din conventie, nu se va exercita in ceea ce priveste prezentul protocol decit in masura in care statul interesat va fi declarat ca recunoaste respectivul drept sau ca accepta respectiva jurisdicție pentru art. 1 - 5 din protocol.

Art. 8.

Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei care au semnat conventia. El va fi supus ratificarii, acceptarii sau aprobarii. Un stat membru al Consiliului Europei nu poate ratifica, accepta sau aproba prezentul protocol fara sa fi ratificat simultan sau anterior conventia.

Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Art. 9.

1. Prezentul protocol va intra in vigoare in prima zi a lunii care urmeaza expirarii unei perioade de 2 luni de la data la care sapte state membre ale Consiliului Europei isi vor fi exprimat consimtamintul de a fi legate prin protocol conform dispozitiilor art. 8.

2. Pentru orice stat membru care isi va exprima ulterior consimtamintul de a fi legat prin protocol, acesta va intra in vigoare in prima zi a lunii care urmeaza expirarii unei perioade de 2 luni de la data depunerii instrumentului de ratificare de acceptare sau de aprobare.

Art. 10.

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei: a) orice semnare;

b) depunerea oricarui instrument de ratificare, de acceptare sau aprobare;

c) orice data de intrare in vigoare a prezentului protocol conform art. 6 si 9;

d) orice alt act, notificare sau declaratie avind legatura cu prezentul protocol.

In considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avind depline puteri in acest scop, au semnat prezentul protocol.

Incheiat la Strasbourg la 22 noiembrie 1984, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar, care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va transmite copie certificata fiecaruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

Protocolul la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, incheiat la Roma la 6 noiembrie 1950

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia),

hotarite sa aduca noi imbunatatiri procedurii prevazute de conventie, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

Pentru partile la conventie care sint legate prin prezentul protocol, conventia este amendata in conformitate cu dispozitiile cuprinse in art. 2 - 5.

Art. 2.

Articolul 31 paragraful 2 din conventie se citește după cum urmează:

"2. Raportul este transmis Comitetului Ministrilor. Acesta este, de asemenea, comunicat statelor interesate și, dacă se referă la o cerere introdusă în aplicarea art. 25, solicitantului. Statele interesate și solicitantul nu au dreptul să-l publice."

Art. 3.

Articolul 44 din conventie se citește după cum urmează:

"Numai înaltele părți contractante, Comisia și persoana fizică, organizația neguvernamentală sau grupul de particulari care a introdus o cerere în aplicarea art. 25 au calitatea de a se prezenta în fața Curtii."

Art. 4.

Articolul 45 din conventie se citește după cum urmează:

"Competența Curtii se extinde asupra tuturor cauzelor referitoare la interpretarea și la aplicarea prezentei convenții care îi sunt supuse, în condițiile prevăzute de art. 48."

Art. 5.

Articolul 48 din conventie se citește după cum urmează:

1. Cu condiția ca înalta parte contractantă interesată, dacă este numai una, sau înaltele părți contractante interesate, dacă sunt mai multe, să fie supuse jurisdicției obligatorii a Curtii sau în caz contrar, cu consimțământul sau acordul înaltei părți contractante interesate, dacă nu este decît una, sau al înaltelor părți contractante interesate, dacă sunt mai multe, o cauză poate fi deferită Curtii:

- a) de către Comisie;
- b) de către o înaltă parte contractantă al cărei cetățean este victima;
- c) de către o înaltă parte contractantă care a sesizat Comisia;
- d) de către o înaltă parte contractantă pusă în cauză;
- e) de către persoana fizică, organizația neguvernamentală sau grupul de particulari care a sesizat Comisia.

2. Dacă o cauză nu este deferită Curtii decît pe temeiul alin. e) al paragrafului 1, cauză este mai întîi supusă unui comitet alcătuit din trei membri ai Curtii. Din Comitet va face parte, din oficiu, judecătorul ales în numele înaltei părți contractante împotriva căreia a fost introdusă cererea sau, în lipsa acestuia, o persoană aleasă de ea pentru a îndeplini calitatea de judecător. Dacă cererea a fost introdusă împotriva mai multor părți contractante, numărul membrilor comitetului va crește în mod corespunzător.

Dacă însă nu ridică nici o problemă gravă privind interpretarea sau aplicarea convenției și dacă nu se justifică, pentru alte motive, examinarea sa de către Curte, comitetul poate hotărî, în unanimitate, ca aceasta să nu fie examinată de către Curte. În asemenea cazuri, Comitetul Ministrilor hotărăște, în condițiile prevăzute de art. 32, dacă a existat sau nu o încălcare a convenției."

Art. 6.

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei semnatare ale convenției, care își pot exprima consimțământul lor de a fi legate prin:

- a) semnare fără rezerva ratificării, a acceptării sau a aprobării; sau
- b) semnare sub rezerva ratificării, a acceptării sau a aprobării, urmată de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Art. 7.

1. Prezentul protocol va intra în vigoare în prima zi a lunii care va urma expirării unei perioade de 3 luni de la data la care zece state membre ale Consiliului Europei își vor fi exprimat consimțământul lor de a fi legate prin protocol conform dispozițiilor art. 6.

2. Pentru orice stat membru care își exprima ulterior consimțământul de a fi legat prin protocol, acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data semnării sau depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Art. 8.

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei:

- a) orice semnare;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c) orice dată de intrare în vigoare a prezentului protocol conform art. 7;
- d) orice alt act, notificare sau declarație în legătură cu prezentul protocol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avînd depline puteri în acest scop, au semnat prezentul protocol.

Intocmit la Roma la 6 noiembrie 1990, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar, care va fi depus la arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va comunica copie certificata fiecaruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

Protocolul la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale

(publicata in Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia),

considerind ca este recomandabil sa amendeze art. 32 al conventiei in vederea reducerii majoritatii de doua treimi care este prevazuta, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

Cuvintele "de doua treimi" sint suprimate din paragraful 1 al art. 32 al conventiei.

Art. 2.

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei, semnatare ale conventiei, care isi pot exprima consimtamintul lor de a fi legate prin:

- a) semnare fara rezerva ratificarii, a acceptarii sau a aprobarii; sau
- b) semnare sub rezerva ratificarii, a acceptarii sau a aprobarii, urmata de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Art. 3.

Prezentul protocol va intra in vigoare in prima zi a lunii care va urma expirarii unei perioade de 3 luni de la data la care toate partile la conventie isi vor fi exprimat consimtamintul lor de a fi legate prin protocol conform dispozitiilor art. 2.

Art. 4.

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale Consiliului Europei:

- a) orice semnare;
- b) depunerea oricarui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c) data intrarii in vigoare a prezentului protocol conform art. 3;
- d) orice alt act, notificare sau comunicare in legatura cu prezentul protocol.

In considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avind depline puteri in acest scop, au semnat prezentul protocol.

Incheiat la Strasbourg la 25 martie 1992, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va comunica copie certificata fiecaruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

Legea nr. 79 din 6 iulie 1995 privind ratificarea Protocolului nr.11 la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale referitor la restructurarea mecanismului de control stabilit prin conventie, incheiat la Strasbourg la 11-05-1994

(publicata in Monitorul Oficial nr. 147 din 13 luna 1995)

Parlamentul Romaniei adopta prezenta lege.

ART. 1.

Se ratifica Protocolul nr. 11 la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale referitor la restructurarea mecanismului de control stabilit prin conventie, incheiat la Strasbourg la 11 mai 1994.

ART. 2

Protocolul nr. 11 este prevazut ca anexa la prezenta lege.

Aceasta lege a fost adoptata de Senat in sedinta din 31 mai 1995, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

PRESEDINTELE SENATULUI
prof. univ. dr. OLIVIU GHERMAN

Aceasta lege a fost adoptata de Camera Deputatilor in sedinta din 26 iunie 1995, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

PRESEDINTELE CAMEREI DEPUTATILOR
ADRIAN NASTASE

PROTOCOLUL NR. 11

la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale referitor la restructurarea mecanismului de control stabilit prin conventie - Traducere. Strasbourg, 11 mai 1994
Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului Protocol la Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, semnata la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita in continuare conventia),

considerind ca este necesar si urgent sa restructureze mecanismul de control stabilit de conventie pentru a mentine si a intari eficacitatea apararii drepturilor omului si a libertatilor fundamentale prevazute de conventie,

avind in vedere, in principal, cresterea numarului de cereri si de state membre ale Consiliului Europei, considerind ca se impune, prin urmare, amendarea anumitor dispozitii ale conventiei in sensul inlocuirii, in special, a Comisiei si a Curtii Europene a Drepturilor Omului existente printr-o noua Curte permanenta,

avind in vedere Rezolutia nr. 1 adoptata la Conferinta Ministeriala Europeana asupra Drepturilor Omului, tinuta la Viena la 19-20 martie 1985, avind in vedere Recomandarea nr. 1194 (1992), adoptata de Adunarea Parlamentara a Consiliului Europei la 6 octombrie 1992,

avind in vedere decizia luata asupra reformei mecanismului de control al conventiei de catre sefii de stat si de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei in Declaratia de la Viena din 9 octombrie 1993, au convenit asupra celor ce urmeaza:

Art. 1.

Textele titlurilor II-IV din conventie (articolele 19-56) si Protocolul nr. 2 atribuind Curtii Europene a Drepturilor Omului competenta de a da avize consultative sint inlocuite cu urmatorul titlu II din conventie (articolele 1951):

"TITLUL II Curtea Europeana a Drepturilor Omului

ART. 19

Infiintarea Curtii Pentru a asigura respectarea angajamentelor care decurg pentru inaltele parti contractante din prezenta conventie si din protocoalele sale, se infiinteaza o Curte Europeana a Drepturilor Omului, numita in continuare Curtea.

Aceasta va functiona permanent.

ART. 20<

Numarul judecatorilor Curtea se compune dintr-un numar de judecatori egal cu cel al inaltelor parti contractante. ART. 21

Conditii de exercitare a functiilor

1. Judecatorii trebuie sa se bucure de cea mai inalta reputatie morala si sa intruneasca conditiile cerute pentru exercitarea unor inalte functiuni judiciare sau sa fie juristi avind o competenta recunoscuta. 2.

Judecatorii isi exercita mandatul cu titlu individual.

3.< In cursul mandatului lor, judecatorii nu pot exercita nici o activitate incompatibila cu cerintele de independenta, de imparțialitate sau de disponibilitate impuse de o activitate cu caracter permanent; orice problema ridicata in aplicarea acestui paragraf este rezolvata de catre Curte.

ART. 22

Alegerea judecatorilor

1. Judecatorii sint alesi de Adunarea Parlamentara in numele fiecarei inalte parti contractante, cu majoritatea voturilor exprimate, de pe o lista de trei candidati prezentati de inalta parte contractanta. 2. Aceeasi procedura este urmata pentru a completa Curtea in cazul aderarii de noi inalte parti contractante si pentru a se ocupa locurile devenite vacante.

ART. 23

Durata mandatului

1. Judecatorii sint alesi pentru o durata de 6 ani. Ei pot fi realesi.

Totusi, mandatele unei jumatati din numarul judecatorilor desemnati la prima alegere se vor incheia la implinirea a 3 ani.

2. Judecatorii al caror mandat se va incheia la implinirea perioadei initiale de 3 ani sint desemnati prin tragere la sorti, efectuata de catre secretarul general al Consiliului Europei, imediat dupa alegerea lor. 3. Pentru a se asigura, in masura posibilului, reinnoirea mandatelor unei jumatati din numarul judecatorilor la fiecare 3 ani, Adunarea Parlamentara poate, inainte de a proceda la orice alegere ulterioara, sa decida ca unul sau mai multe mandate ale judecatorilor ce urmeaza sa fie alesi sa aiba o alta durata decit cea de 6

ani, fara ca totusi ea sa poata depasi 9 ani sau sa fie mai mica de 3 ani.

4. In cazul in care trebuie atribuite mai multe mandate si Adunarea Parlamentara aplica paragraful precedent, repartizarea mandatelor se face prin tragere la sorti, efectuata de catre secretarul general al Consiliului Europei, imediat dupa alegere.

5. Judecatorul ales in locul unui judecator al carui mandat nu a expirat va duce la sfirsit mandatul predecesorului sau.

6. Mandatul judecatorilor se incheie atunci cind ei implinesc virsta de 70 de ani.

7. Judecatorii ramin in functie pina la inlocuirea lor. Ei continua totusi sa se ocupe de cauzele cu care au fost deja sesizati.

ART. 24

Revocare Un judecator nu poate fi revocat din functiile sale decit daca ceilalti judecatori decid, cu majoritate de doua treimi, ca el a incetat sa corespunda conditiilor necesare.

ART. 25

Grefa si secretari juridici Curtea dispune de o grefa ale carei sarcini si organizare sint stabilite prin regulamentul Curtii. Ea este asistata de secretari juridici.

ART. 26

Adunarea plenara a Curtii Curtea reunita in Adunarea plenara:

a) alege, pentru o durata de 3 ani, pe presedintele sau si pe unul sau doi vicepresedinti; ei pot fi realesi;

b) constituie Camere pentru o perioada determinata;

c) alege presedintele camerelor Curtii, care pot fi realesi;

d) adopta regulamentul Curtii; si e) alege grefierul si unul sau mai multi grefieri adjunsti.

ART. 27

Comitete, Camere si Marea Camera

1. Pentru examinarea cauzelor aduse inaintea sa, Curtea isi desfasoara activitatea in comitete de trei judecatori, in Camere de sapte judecatori si intr-o Mare Camera de saptesprezece judecatori. Camerele Curtii constituie comitete pentru o perioada determinata.

2. Judecatorul ales in numele unui stat-parte la litigiu este membru de drept al Camerei si al Marii Camere; in cazul absentei acestui judecator sau atunci cind el nu-si poate desfasura activitatea, acest stat-parte desemneaza o persoana care sa activeze in calitate de judecator.

3. Fac, de asemenea, parte din Marea Camera presedintele Curtii, vicepresedintii, presedintii Camerelor si alti judecatori desemnati conform regulamentului Curtii. Cind cauza este deferita Marii Camere in virtutea art. 43 , nici un judecator al Camerei care a emis hotarirea nu pote face parte din aceasta, cu exceptia presedintelui Camerei si a judecatorului ales in numele statului-parte interesat.

ART. 28

Declaratii ale comitetelor privind inadmisibilitatea Un comitet poate, prin vot unanim, sa declare inadmisibila sau sa scoata de pe rol o cerere individuala, introdusa in virtutea art. 34, atunci cind o astfel de decizie poate fi luata fara o examinare complementara. Decizia este definitiva.

ART. 29

Decizii ale Camerelor asupra admisibilitatii si fondului

1. Daca nici o decizie nu a fost luata in virtutea art. 28, o Camera se poate pronunta asupra admisibilitatii si a fondului cererilor individuale introduse in virtutea art. 34.

2. O Camera se pronunta asupra admisibilitatii si a fondului cererilor introduse de state in virtutea art. 33.

3. In afara unei decizii contrare a Curtii in cazuri exceptionale, decizia asupra admisibilitatii este luata in mod separat.

ART. 30

Desesizarea in favoarea Marii Camere In cazul in care cauza adusa inaintea unei Camere ridica o problema grava privitoare la interpretarea conventiei sau a protocoalelor sale, sau daca solutionarea unei probleme poate conduce la o contradictie cu o hotarire pronuntata anterior de Curte, Camera poate, atit timp cit nu a pronuntat hotarirea sa, sa se desesizeze in favoarea Marii Camere, in afara cazului in care una dintre parti se opune la aceasta.

ART. 31

Atributii ale Marii Camere Marea Camera:

1. se pronunta asupra cererilor introduse in virtutea art. 33 sau a art. 34, atunci cind cauza i-a fost deferita de Camera in virtutea art. 30 sau cind cauza i-a fost deferita in virtutea art. 43; si

2. examineaza cererile de aviz consultativ introduse in virtutea art. 47.

ART. 32

Competenta Curtii

1. Competenta Curtii acopera toate problemele privind interpretarea si aplicarea conventiei si a protocoalelor sale, care ii sint supuse in conditiile prevazute in art. 33, 34 si 47.

2. In caz de contestare a competentei sale, Curtea hotaraste.

ART. 33

Cauze interstatale Orice inalta parte contractanta poate sesiza Curtea asupra oricarei pretinse incalcati a prevederilor conventiei si ale protocoalelor sale de catre o alta inalta parte contractanta.

ART. 34

Cereri individuale Curtea poate fi sesizata printr-o cerere de catre orice persoana fizica, orice organizatie neguvernamentala sau de orice grup de particulari care se pretinde victima a unei incalcati de catre una dintre inaltele parti contractante a drepturilor recunoscute in conventie sau in protocoalele sale.

Inaltele parti contractante se angajeaza sa nu impiedice prin nici o masura exercitiul eficace al acestui drept.

ART. 35

Conditii de admisibilitate

1. Curtea nu poate fi sesizata decit dupa epuizarea cailor de recurs interne , asa cum se intelege din principiile de drept international general recunoscute , si intr-un termen de 6 luni, incepind cu data deciziei interne definitive.

2. Curtea nu retine nici o cerere individuala introdusa in aplicarea art. 34 , daca:

a) ea este anonima; sau b) ea este in mod esential aceeasi cu o cerere examinata anterior de catre Curte sau deja supusa unei alte instante internationale de ancheta sau de reglementare si daca ea nu contine fapte noi.

3. Curtea declara inadmisibila orice cerere individuala introdusa in aplicarea art. 34, atunci cind ea considera cererea incompatibila cu dispozitiile conventiei sau ale protocoalelor sale, in mod vadit nefondata sau abuziva.

4. Curtea respinge orice cerere pe care o considera inadmisibila in aplicarea prezentului articol. Ea poate proceda astfel in orice stadiu al procedurii.

ART. 36

Interventia tertilor

1. In orice cauza aflata in fata unei Camere sau a Marii Camere, o inalta parte contractanta, al carei cetatean este reclamantul, are dreptul de a prezenta observatii scrise si de a lua parte la audieri. 2. In interesul bunei administrari a justitiei, presedintele Curtii poate invita orice inalta parte contractanta care nu este parte in cauza sau orice persoana interesata, alta decit reclamantul, sa prezinte observatii scrise sau sa ia parte la audiere.

ART. 37

Scoaterea de pe rol

1. In orice stadiu la procedurii, Curtea poate hotari scoaterea de pe rol a unei cereri atunci cind circumstantele permit sa se traga concluzia ca:

a) solicitantul nu doreste sa o mai mentina; sau b) litigiul a fost rezolvat; sau c) pentru orice alt motiv, constatat de Curte, continuarea examinarii cererii nu se mai justifica.

Totusi Curtea continua examinarea cererii daca respectarea drepturilor omului garantate prin conventie si prin protocoalele sale o cere.

2. Curtea poate hotari repunerea pe rol a unei cereri atunci cind ea considera ca imprejurarile o justifica.

ART. 38

Examinarea cauzei in conditii de contradictorialitate si procedura de rezolvare pe cale amiabila

1. In cazul in care Curtea declara o cerere admisibila, ea:

a) procedeaza la examinarea cauzei in conditii de contradictorialitate, impreuna cu reprezentantii partilor, si, daca este cazul, la o ancheta, pentru a carei desfasurare eficienta statele interesate vor furniza toate facilitatile necesare;

b) se pune la dispozitia celor interesati, in scopul de a se ajunge la rezolvarea cauzei pe cale amiabila, pe baza respectarii drepturilor omului, astfel cum acestea sint recunoscute in conventie si in protocoalele sale.

2. Procedura deschisa la paragraful 1 b) este confidentiala.

ART. 39

Rezolvarea pe cale amiabila In cazul rezolvarii pe cale amiabila, Curtea scoate cauza de pe rol printr-o decizie care se limiteaza la o scurta expunere a faptelor si a solutiei adoptate.

ART. 40 Audiere publica si acces la documente

1. Audierea este publica, in afara cazului in care Curtea nu decide altfel, motivat de circumstante exceptionale.

2. Documentele depuse la grefa sint accesibile publicului, in afara cazului in care presedintele Curtii nu decide altfel.

ART. 41

Reparatie echitabila Daca Curtea declara ca a avut loc o incalcare a conventiei sau a protocoalelor sale si daca dreptul intern al inaltei parti contractante nu permite decit o inlaturare incompleta a consecintelor acestei incalcari, Curtea acorda partii lezate, daca este cazul, o reparatie echitabila.

ART. 42

Hotaririle Camerelor Hotaririle Camerelor devin definitive conform dispozitiilor art. 44 paragraful 2.

ART. 43

Retrimiteria in fata Marii Camere

1. Intr-un termen de 3 luni de la data hotaririi unei Camere, orice parte in cauza poate, in cazuri exceptionale, sa ceara retrimiteria cauzei in fata Marii Camere.

2. Un colegiu de cinci judecatori ai Marii Camere accepta cererea in cazul in care cauza ridica o problema grava referitoare la interpretarea sau la aplicarea conventiei sau a protocoalelor sale, sau o alta problema grava cu caracter general.

3. In cazul in care colegiul accepta cererea, Marea Camera se pronunta asupra cauzei printr-o hotarire.

ART. 44

Hotariri definitive

1. Hotarirea Marii Camere este definitiva.

2. Hotarirea unei Camere devine definitiva:

a) atunci cind partile declara ca ele nu vor cere retrimiteria cauzei in fata Marii Camere; sau b) la 3 luni de la data hotaririi, daca retrimiteria cauzei in fata Marii Camere nu a fost ceruta; sau c) atunci cind Colegiul Marii Camere respinge cererea de retrimiterie formulata potrivit art. 43.

3. Hotarirea definitiva se publica.

ART. 45

Motivarea hotaririlor si deciziilor

1. Hotaririle, precum si deciziile care declara cererile admisibile sau inadmisibile sint motivate.
2. Daca hotarirea nu exprima in totalitate sau in parte opinia unanima a judecatorilor, oricare judecator are dreptul sa adauge acesteia expunerea opiniei sale separate.

ART. 46

Forta obligatorie si executarea hotaririlor

1. Inaltele parti contractante se angajeaza sa se conformeze hotaririlor definitive ale Curtii in litigiile in care ele sint parti.
2. Hotarirea definitiva a Curtii este transmisa Comitetului Ministrilor, care supravegheaza executarea ei.

ART. 47

Avize consultative

1. Curtea poate, la cererea Comitetului Ministrilor, sa dea avize consultative asupra problemelor juridice privind interpretarea conventiei si a protocoalelor sale.
2. Aceste avize nu se pot referi la probleme legate de continutul sau de intinderea drepturilor si a libertatilor definite in titlul I al conventiei si in protocoalele sale, nici asupra altor probleme de care Curtea sau Comitetul Ministrilor ar putea sa ia cunostinta ca urmare a introducerii unui recurs prevazut in conventie.
3. Decizia Comitetului Ministrilor de a cere un aviz Curtii este luata prin votul majoritatii reprezentantilor care au dreptul de a face parte din acesta.

ART. 48

Competenta consultativa a Curtii Curtea decide daca cererea de aviz consultativ prezentata de Comitetul Ministrilor este de competenta sa, asa cum aceasta este definita de art. 47.

ART. 49

Motivarea avizelor consultative

1. Avizul Curtii trebuie motivat.
2. Daca avizul nu exprima in tot sau in parte opinia unanima a judecatorilor, oricare judecator are dreptul sa adauge acestuia expunerea opiniei sale separate.
3. Avizul Curtii este transmis Comitetului Ministrilor.

ART. 50

Cheltuieli de functionare a Curtii Cheltuielile de functionare a Curtii sint in sarcina Consiliului Europei.

ART. 51

Privilegii si imunitati ale judecatorilor Judecatorii se bucura, pe timpul exercitarii functiilor lor, de privilegiile si imunitatile prevazute la art. 40 din Statutul Consiliului Europei si de acordurile incheiate in virtutea acestui articol."

ART. 2

1. Titlul V din conventie devine titlul III din conventie; articolul 57 din conventie devine articolul 52 din conventie; articolele 58 si 59 din conventie sint suprimate, iar articolele 60-66 din conventie devin articolele 53-59 din conventie.

2. Titlul I din conventie se intituleaza "Drepturi si libertati", iar noul titlu III, "Dipozitii diverse". Articolele 1-18, precum si noile articole 52-59 din conventie au titlurile mentionate in anexa la prezentul protocol.

3. In noul articol 56, la paragraful 1, se insereaza cuvintele "sub rezerva paragrafului 4 al prezentului articol", dupa cuvintele "se va aplica"; la paragraful 4, cuvintele "comisie" si "conform art. 25 din prezenta conventie" sint inlocuite cu cuvintele "Curtii" si "conform art. 34 din conventie". In noul articol 58 paragraful 4, cuvintele "art. 63" sint inlocuite cu cuvintele "art. 56".

4. Protocolul aditional la conventie se modifica dupa cum urmeaza:

a) articolele sint prezentate cu titlurile enumerate in anexa la prezentul protocol; si b) la articolul 4, ultima faza, cuvintele "din art. 63" sint inlocuite cu cuvintele "din art. 56".

5. Protocolul nr. 4 se modifica dupa cum urmeaza:

a) articolele sint prezentate cu titlurile enumerate in anexa la prezentul protocol;

b) la articolul 5 paragraful 3, cuvintele "din art. 63" sint inlocuite cu cuvintele "din art. 56"; se adauga un nou paragraf 5, care are urmatorul continut:

"5. Orice stat care a facut o declaratie potrivit paragrafului 1 sau 2 al prezentului articol poate ulterior, in orice moment, sa declare, referitor la unul sau la mai multe teritorii vizate in aceasta declaratie, ca accepta competenta Curtii de a primi cererile persoanelor fizice, ale organizatiilor neguvernamentale sau ale grupurilor de persoane particulare, conform art. 34 din conventie privitor la art. 1-4 din prezentul protocol sau la unele dintre acestea", si c) paragraful 2 al articolului 6 se suprime.

6. Protocolul nr. 6 se modifica dupa cum urmeaza:

a) articolele sint prezentate cu titlurile enumerate in anexa la prezentul protocol; si b) la articolul 4, cuvintele "pe temeiul art. 64", sint inlocuite prin cuvintele "pe temeiul art. 57".

7. Protocolul nr. 7 se modifica dupa cum urmeaza:

a) articolele sint prezentate cu titlurile enumerate in anexa la prezentul protocol;

b) la articolul 6 paragraful 4, cuvintele "din art. 63" sint inlocuite cu cuvintele "din art. 56"; se adauga un

nou paragraf 6, care are urmatorul continut:

"6. Orice stat care a facut o declaratie potrivit paragrafului 1 sau 2 al prezentului articol poate ulterior, in orice moment, sa declare, referitor la unul sau la mai multe teritorii vizate in aceasta declaratie, ca accepta competenta Curtii de a primi cererile persoanelor fizice, ale organizatiilor neguvernamentale sau ale grupurilor de persoane particulare, conform art. 34 din conventie privitor la art. 1-5 din prezentul protocol" si c) paragraful 2 al articolului 7 se suprima.

8. Protocolul nr. 9 se abroga.

ART. 3.

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei, semnatare ale conventiei, care isi pot exprima consimtamintul de a fi legate prin: a) semnare fara rezerva ratificarii, a acceptarii sau a aprobarii, sau b) semnare sub rezerva ratificarii, a acceptarii sau a aprobarii, urmata de ratificare, acceptare sau aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

ART. 4

Prezentul protocol va intra in vigoare in prima zi a lunii care urmeaza expirarii unei perioade de un an de la data la care toate partile la conventie isi vor fi exprimat consimtamintul de a fi legate prin protocol conform dispozitiilor art. 3. Alegerea noilor judecatori va putea fi realizata si toate celelalte masuri necesare stabilirii noii Curti vor putea fi luate, conform dispozitiilor prezentului protocol, incepind cu data la care toate partile la conventie isi vor fi exprimat consimtamintul lor de a fi legate prin protocol.

ART. 5

1. Fara a se aduce atingere dispozitiilor paragrafelor 3 si 4 de mai jos, mandatul judecatorilor, membrilor Comisiei, grefierului si grefierului adjunct inceteaza la data intrarii in vigoare a prezentului protocol.

2. Cererile aflate pe rolul Comisiei care nu au fost inca declarate admisibile la data intrarii in vigoare a prezentului protocol se examineaza de catre Curte conform dispozitiilor prezentului protocol.

3. Cererile declarate admisibile la data intrarii in vigoare a prezentului protocol continua sa fie examinate in anul care urmeaza de catre membrii Comisiei. Toate cauzele a caror examinare nu s-a incheiat in timpul acestei perioade se transmit Curtii, care le va examina, considerindu-le cereri admisibile, conform dispozitiilor prezentului protocol.

4. In cazul cererilor pentru care Comisia, dupa intrarea in vigoare a prezentului protocol, a adoptat un raport conform fostului articol 31 din conventie, raportul se transmite partilor, care nu au dreptul sa-l publice. Potrivit dispozitiilor aplicabile inaintea intrarii in vigoare a prezentului protocol, o cauza poate fi deferita Curtii. Colegiul Marii Camere stabileste daca una dintre Camere sau Marea Camera trebuie sa se pronunte asupra cauzei.

Daca o Camera se pronunta asupra cauzei, decizia sa este definitiva. Cauzele care nu au fost deferite Curtii se examineaza de catre Comitetul Ministrilor, care procedeaza conform dispozitiilor fostului articol 32 din conventie.

5. Cauzele aflate pe rolul Curtii, a caror examinare nu a fost incheiata la data intrarii in vigoare a prezentului protocol, se transmit Marii Camere a Curtii, care se pronunta asupra cauzei conform dispozitiilor acestui protocol.

6. Cauzele aflate pe rolul Comitetului Ministrilor, a caror examinare potrivit fostului articol 32 nu s-a incheiat la data intrarii in vigoare a prezentului protocol, se rezolva de catre Comitetul Ministrilor, care procedeaza conform respectivului articol.

ART. 6

In cazul in care o inalta parte contractanta a recunoscut competenta Comisiei sau jurisdictia Curtii numai pentru cauzele posteroare sau bazate pe fapte survenite posterior declaratiei prevazute de fostul articol 25 sau de fostul articol 46 din conventie, respectiva restrictie se aplica in continuare jurisdictiei Curtii in termenii prezentului protocol.

ART. 7

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale Consiliului Europei:

a) orice semnare;

b) depunerea oricarui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare ;

c) data intrarii in vigoare a prezentului protocol sau a anumitor dispozitii conform art. 4; si d) orice alt act, notificare sau comunicare in legatura cu prezentul protocol.

In considerarea celor de mai sus, subsemnatii, avind depline puteri in acest scop, au semnat prezentul protocol.

Incheiat la Strasbourg, la 11 mai 1994, in limbile franceza si engleza, ambele texte fiind egal autentice, intr-un singur exemplar care va fi depus in arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va transmite cite o copie certificata fiecarui stat membru al Consiliului Europei.

ANEXA 1

TITLURILE DE ARTICOLE care se insereaza in textul Conventiei pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale si al protocoalelor sale CONVENTIA pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale

ARTICOLUL 1 - Obligatia de a respecta drepturile omului
ARTICOLUL 2 - Dreptul la viata
ARTICOLUL 3 - Interzicerea torturii
ARTICOLUL 4 - Interzicerea sclaviei si a muncii fortate
ARTICOLUL 5 - Dreptul la libertate si la siguranta
ARTICOLUL 6 - Dreptul la un proces echitabil
ARTICOLUL 7 - Nici o pedeapsa fara lege
ARTICOLUL 8 - Dreptul la respectarea vietii private si de familie
ARTICOLUL 9 - Libertatea de gandire, de constiinta si de religie
ARTICOLUL 10 - Libertatea de exprimare
ARTICOLUL 11 - Libertatea de intrunire si de asociere
ARTICOLUL 12 - Dreptul la casatorie
ARTICOLUL 13 - Dreptul la un recurs efectiv
ARTICOLUL 14 - Interzicerea discriminarii
ARTICOLUL 15 - Derogare in caz de stare de urgenta
ARTICOLUL 16 - Restrictii ale activitatii politice a strainilor
ARTICOLUL 17 - Interzicerea abuzului de drept
ARTICOLUL 18 - Limitarea folosirii restringerii drepturilor
*).....
ARTICOLUL 52 - Anchetele secretarului general
ARTICOLUL 53 - Apararea drepturilor omului recunoscute
ARTICOLUL 54 - Competentele Comitetului Ministrilor
ARTICOLUL 55 - Renuntarea la alte mijloace de reglementare a diferendelor
ARTICOLUL 56 - Aplicare teritoriala
ARTICOLUL 57 - Rezerve
ARTICOLUL 58 - Denuntare
ARTICOLUL 59 - Semnare si ratificare

*) Titlurile noilor articole 19-51 din conventie figureaza deja in prezentul protocol.

PROTOCOLUL ADITIONAL

ARTICOLUL 1 - Protectia proprietatii
ARTICOLUL 2 - Dreptul de instruire
ARTICOLUL 3 - Dreptul la alegeri libere
ARTICOLUL 4 - Aplicare teritoriala
ARTICOLUL 5 - Raportare la conventie
ARTICOLUL 6 - Semnare si ratificare

PROTOCOLUL Nr. 4

ARTICOLUL 1 - Interzicerea privarii de libertate pentru datorii
ARTICOLUL 2 - Libertatea de circulatie
ARTICOLUL 3 - Interzicerea expulzarii propriilor cetateni
ARTICOLUL 4 - Interzicerea expulzarii colective de straini
ARTICOLUL 5 - Aplicare teritoriala
ARTICOLUL 6 - Raportare la conventie
ARTICOLUL 7 - Semnare si ratificare

PROTOCOLUL Nr. 6

ARTICOLUL 1 - Abolirea pedepsei cu moartea
ARTICOLUL 2 - Pedeapsa cu moartea in timp de razboi
ARTICOLUL 3 - Interzicerea derogarilor
ARTICOLUL 4 - Interzicerea rezervelor
ARTICOLUL 5 - Aplicare teritoriala
ARTICOLUL 6 - Raportare la conventie
ARTICOLUL 7 - Semnare si ratificare
ARTICOLUL 8 - Intrare in vigoare
ARTICOLUL 9 - Functiile depozitarului

PROTOCOLUL Nr. 7 ARTICOLUL 1 - Garantii procedurale in cazul expulzarilor de straini

ARTICOLUL 2 - Dreptul la doua grade de jurisdictie in materie penala
ARTICOLUL 3 - Dreptul la despagubiri in caz de eroare judiciara
ARTICOLUL 4 - Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de doua ori
ARTICOLUL 5 - Egalitatea intre sotii
ARTICOLUL 6 - Aplicare teritoriala
ARTICOLUL 7 - Raportare la conventie

ARTICOLUL 8 - Semnare si ratificare
ARTICOLUL 9 - Intrare in vigoare
ARTICOLUL 10 - Functiile depozitarului.